

Discussiepaper voor bespreking evaluatie Groenstructuurnota 2007-2015.

Dit discussiepaper bieden wij u aan ter voorbereiding aan van de bespreking op 22 februari 2017.

Deze bevat de voorgestelde besprekpunten, vermeerderd met achtergrondinformatie bij de diverse functies en aspecten van een groene omgeving.

Het uitgangspunt van de bespreking: een gemeente als actor in de groene omgeving

Want met betrekking tot de kwaliteit en inrichting van een groene, stedelijke omgeving zijn er meerdere actoren actief:

1. Een gemeente die de openbare, groene ruimte beheert op basis van een visie, gestelde doelen & beleid en evaluatie;
2. Inwoners, al dan niet gericht op een groene omgeving;
3. Situaties waar deze gemeente en inwoners elkaar 'raken'. Denk hierbij aan: groen dat moet verdwijnen voor bouwprojecten (samen met of op initiatief van projectontwikkelaars), afgeven van vergunningen, onderhoud van de openbare ruimte waar nou net een gemeenschappelijke moestuin is ontstaan etc. Belangrijk hierbij zijn bijvoorbeeld de boomverordening, de APV, het bestemmingsplan maar ook het beleid ten aanzien van burgerparticipatie, subsidies om burgers tot groene projecten te stimuleren etc.
4. Externen en 'externe projecten' (provincie, waterschap, stichtingen en organisaties)

Het uitgangspunt van de bespreking en de geboden informatie in deze paper is gebaseerd onderdeel 1: de impact en rol die onze gemeente heeft t.a.v. de groene omgeving.

Allereerst omdat de aangeboden evaluatie hierover gaat, deze gaat over gemeentelijk beleid, de eigen rol en betekenis daar waar het gaat om de groene omgeving. Een discussie over (het stimuleren van) de inspanningen van inwoners is van groot belang en is een belangrijk onderdeel het gevoerde beleid. Maar ons (direct al) concentreren op 'wat moet de burger doen' houdt ook het risico in af te leiden van een discussie over de eigen visie en verantwoordelijkheden.

Wij nodigen u dus uit om over de eigen visie ten aanzien van groen na te denken: wat voor (groen) Gouda willen we zijn? Welk voorbeeld willen we geven aan onze inwoners?

Voorgestelde bespreekpunten

1. Welke norm groen per inwoner of per woning willen we in Gouda (Bijlage I)

Ter achtergrond: in de Vergroeningsagenda uit 2015 is als doelstelling opgenomen:

‘Toename van groen in Gouda, op plaatsen waar dat mogelijk is en met name in de wijken waar nu weinig groen is’.

Het nog vingerende Groenstructuurplan 2007 – 2015 heeft als uitgangspunt ‘de totale groenoppervlakte blijft minimaal gelijk’. De evaluatie van het Groenstructuurplan stelt voor om met nieuwe normen te komen, normen die overigens vrijwillig zijn.

Welke norm wil de Raad en gaat dat uit van minder, evenveel of meer groen?

2. Welke kwaliteit willen we m.b.t. het Goudse groen nastreven.

Ter achtergrond: groen heeft vele voordelen, zowel economisch als op het gebied van welzijn, klimaat en gezondheid¹. Die betalen zich echter niet altijd terug richting een gemeentekas. Die voordelen zijn echter wel terug te vinden in verminderde kosten voor gezondheidszorg, minder inzet nodig voor pesten, ADHD (met name in ‘arme’ buurten²), in minder kinderen met overgewicht, besparing op energiekosten, een verhoging huizenprijzen en onroerend goed, de aantrekkelijkheid bedrijven terreinen, toenemende biodiversiteit³, economische waarde voor commerciële gewassen⁴ en maatregelen tegen klimaatverandering zoals het opvangen van de toenemende hemelwateroverlast⁵.

Daarvoor is echter wel kwalitatief hoogwaardig groen nodig, met groen dat wel bewust is gekozen voor een functie op het gebied van luchtzuivering, afvangen hitte effect, isolatie, anti-stress, beleving van de stad door bewoners en bezoekers/toeristen, bevordering biodiversiteit etc. Groen is dus niet louter ‘decoratie’.

Welke positie neemt de Raad in? Wil de Raad (alsnog) nieuwe kwaliteitskaders vaststellen m.b.t. het groen in Gouda?

3. Willen we daarbij ook innovaties in groen, zoals groene muren en daken.

Ter achtergrond: het denken in bomen, struiken en planten blijft een belangrijk uitgangspunt voor groen, maar daken en muren blijken voor steden een ‘goudmijn’ te zijn voor de groenvoorziening in steden. Ze dragen vaak net zoveel bij aan positieve effecten als ‘conventioneel’ groen en vormen ook qua oppervlakte een enorm potentieel. Groene daken en muren hebben verder belangrijke effecten voor energiebesparing. Bovendien kunnen ze op plekken waar bijvoorbeeld vanuit veiligheid er een optimaal ‘overzicht’ in de openbare ruimte moet blijven, toch alle positieve effecten van groen opleveren.

Wil de Raad meer ambitie zien m.b.t. innovaties in de openbare ruimte?

¹ <http://degroenestad.nl/downloads/groen-loont.pdf> Over maatschappelijke en economische baten van stedelijk groen.

² <http://www.wur.nl/nl/nieuws/Meer-groen-minder-ADHD-maar-alleen-in-arme-buurten.htm>

³ <http://www.wur.nl/nl/nieuws/Nieuwe-website-Kansen-voor-biodiversiteit-in-de-stad.htm>

⁴ Wilde bijen vertegenwoordigen door bestuiving voor commerciële gewassen als de appel Elstar en blauwe bessen een economische waarde van ongeveer 16 tot 20 miljoen euro op jaarbasis

<http://www.wur.nl/nl/nieuws/Flink-aandeel-opbrengst-appels-en-blauwe-bessen-te-danken-aan-wilde-bijen-.htm>

⁵ <http://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/607050008.pdf> Klimaatverandering in het stedelijk gebied. Groen en waterberging in relatie tot de bodem.

4. Welke kwaliteit van het groenonderhoud is optimaal (kennis en uitvoering).

Ter achtergrond: dit onderwerp hangt samen met onderdeel 2 en 3. In Gouda komt het groenonderhoud terug naar de gemeente en de gemeente staat volgens de wethouder voor een forse bezuinigingsoperatie.

Deze verschuiving geeft kansen, maar houdt ook risico's in: verlies van lokale kennis over groen en biodiversiteit (de huidige stadsecoloog is bovendien nog geen volle FTE), verlies van regie over groenwerkzaamheden en verlies van controle en handhaving op de uitvoering van groenwerkzaamheden. Dit laatste is bovendien een risico wanneer het groenonderhoud wordt uitbesteed aan partijen en bij aanbestedingen het criterium 'laagste prijs' leidend is. Groenonderhoud in een gemeente is niet alleen het niveau van groenonderhoud, maar ook: wordt er met kennis van zaken aangeplant en onderhouden gericht op het behalen van de ambities van een gemeente.

Welke positie neemt de Raad in? Wil de Raad (alsnog) kwaliteitskaders vaststellen m.b.t. het groenonderhoud in Gouda, die samenhangen met de gewenste kwaliteit en norm van groen?
Informatie http://www.vitalegroenestad.nl/Over_ons ⁶

5. Krijgen bomen de kans om monumentaal te worden.

Ter achtergrond: dat bomen oud mogen worden is een aanwezig streven in het gemeentelijk beleid, maar het probleem is dat bomen veelal niet de kans krijgen om 50 jaar te worden. Het beleid kán worden gebogen naar de norm dat wanneer een boom eenmaal geplant is, deze de kans heeft monumentaal te worden. Veel bomen worden bovendien niet oud, omdat zij in slechte of suboptimale omstandigheden staan, waardoor zij eigenlijk bij aanplant al een kleine kans hebben 'echt oud' te worden. planten en onderhoud van bomen met kennis van zaken.

Hoe denkt de Raad over het oud worden van bomen, moeten bomen een betere kans krijgen om überhaupt 50 jaar te worden? Dit gaat bovendien goed samen met het gestelde in de evaluatie, om wellicht minder bomen in Gouda te hebben (voorkeur ander groen), maar wel bomen die langer gezond blijven en minder risico lopen onnodig te moeten sneuvelen voor projecten.

6. Snippergroen

Ter achtergrond: uit de evaluatie blijkt dat ook door het gevoerde beleid t.a.v. snippergroen er langzaam maar zeker groen uit onze gemeente is verdwenen. Groen Loont!⁷ geeft inzicht in de economische waarde van groen voor een gemeente en geeft aan dat (ook) vanuit economische waarden groen gelijkwaardig zou kunnen zijn aan rood (onroerend goed), grijs (infrastructuur) en blauw (water). Verder zou snippergroen gezien kunnen worden in een integrale visie samen met de ecologische bermen, de ecologische oevers, Goudse parken.
Hoe denkt de Raad over deze ontwikkeling? Graag ook een reactie van de wethouder.

⁶ Het doel van De Vitale Groene Stad filosofie is het informeren en stimuleren van de belangstelling bij overheden, organisaties en bedrijven die professioneel bezig zijn met de planning en ontwikkeling van het stedelijke gebied, voor het feit dat het op de juiste wijze groen ingezet kan worden.

⁷ <http://degroenestad.nl/downloads/groen-loont.pdf>

7. Tot slot: wat mag het kosten, 'een overdenker' ⁸

Ter achtergrond: doordat groen multifunctioneel is in te zetten en meerdere portefeuilles dient, hoeven de uitgaven die gemoed zijn bij de inrichting van het openbaar groen niet alleen door het groenbudget gedragen te worden, maar kan geput worden uit diverse portefeuilles binnen gemeenteland (waterbeheer, zorg en welzijn, sport en recreatie, verkeer en vervoer, klimaat en energie, bouwen en wonen, financiën en belastingen) en daarbuiten. Zo leiden bomen en planten tot samenwerking binnen gemeentelijke afdelingen en tussen gemeenten, ontwikkelaars, bouwpartijen, de gezondheidssector, klimatologen, stedenbouwkundigen, boomkwekers, grootgroenvoorzieners en hoveniers. Zo kan bovendien worden voorkomen dat beleidsuitvoering elkaar tegenwerkt.

⁸ <http://degroenestad.nl/downloads/groen-loont.pdf> Over maatschappelijke en economische baten van stedelijk groen.

Bijlage I

'Groen per inwoner in Gouda'

Volgens het Groenstructuurplan had Gouda in 2007 31,4m² groen per inwoner. Dat is onder het landelijk gemiddelde, wat indertijd lag op 35,4 m². Gouda heeft daarbij relatief veel grasberm en relatief weinig gazon. De norm die de Verenigde Naties hanteren m.b.t. groen in stedelijke gebieden is 48m². De Raad voor het landelijk gebied (RLG) geeft als vrijwillige richtlijn 75m² groen per woning. Voor Gouda is niet bekend hoe die situatie is. Echter, volgens het samenwerkingsverband 'GroenLoont! wordt in veel Vinex-wijken in Nederlandse gemeenten deze groennorm niet gehaald. Volgens de evaluatie is de hoeveelheid groen per inwoner nu 2,2% verminderd. Met een eenvoudige rekensom gaat het daarmee om 28,82 m² per inwoner (uitgaande van 71.708 bewoners)⁹.

	Gouda	landelijk gemiddelde
m ² per inwoner	31,4	35,4
bomen ¹ (%)	1,0	1,2
gazon (%)	25,9	40,9
perken (%)	0,2	0,2
grasberm (%)	41,3	20,7
beplanting (%)	31,7	37,0

Bron: Groenstructuurplan 2007 - 2015

Voor informatie op provinciaal niveau:

<http://www.waarstaatjeprovincie.nl/Paginas/Ruimtelijke%20ordering/Groen-per-inwoner.aspx>

<https://www.crow.nl/vakgebieden/openbare-ruimte/crow-levende-stad/nieuws-crow-levende-stad/gemeenten-beschikken-gemiddeld-over-39-m2-basisgro>

Bijlage II Overige informatie

Groene daken en gevels

<http://www.vhg.org/vakgroepen/dak-en-gevelbegroeners/groen-boven-alles>

<http://www.vhg.org/vakgroepen/dak-en-gevelbegroeners/projecten/rapport-technische-eigenschappen-groene-daken-en-gevels-tue-eindhoven>

Ecosysteemdiensten van groene daken en gevels – WUR <http://edepot.wur.nl/286734>

Onderzoeken naar functies groen

<http://edepot.wur.nl/3287> Onderzoek WUR naar effecten groen op luchtkwaliteit, stress, beweging en sociale cohesie.

<http://www.ruimtevoordejeugd.nl/Natuur-groen/onderzoek-nivel-en-alterra-groen-is-gezond.html>

<http://www.wur.nl/nl/Dossiers/dossier/Groen-in-de-stad.htm>

⁹ In 2005 was het aantal bewoners volgens het AD 71.734 en zou dezelfde rekensom aantal m² groen/ aantal inwoners zo'n 30,4 m² opleveren. Hetzelfde getal aantal m² groen/70.000 inwoners levert het getal 31,12 m² op.